

Заемщик также имеет ряд выгод, несмотря на отсутствие арендной платы за помещение, выделенное для банковского отделения. Он получает необходимый ему кредит на инвестиционную деятельность, что позволит ему в будущем увеличить свои доходы. Предоставление помещения для банковского отделения не станет, как правило, серьезной проблемой. Кроме того, возможность получения банковских услуг делает более привлекательными услуги самого заемщика, может стать фактором, привлекающим к нему дополнительных клиентов, а иногда даже позволяющим заемщику повышать за счет этого цены на собственные услуги. Для повышения привлекательности для заемщика такого дополнительного условия кредитного соглашения банк может сделать для него скидку к процентной ставке по инвестиционному кредиту. Величину скидки можно рассчитать по простой формуле:

$$C = k \cdot \frac{П}{K} \cdot 100 \%,$$

где C – величина скидки с процентной ставки по инвестиционному кредиту;

k – доля от прибыли банковского отделения, которую банк передает заемщику в форме скидки с процентной ставки по кредиту;

$П$ – прибыль банковского отделения;

K – сумма предоставляемого инвестиционного кредита.

Расширение сети банковских отделений делает для потребителей более доступными банковские услуги, что служит повышению репутации курорта.

Такое дополнительное условие в кредитном соглашении может быть привлекательным для рекреационных предприятий, гостиниц, ресторанов и других предприятий, расположенных в курортной зоне.

Г.Т. Карчева, канд. екон. наук, доц.,

Університет банківської справи Національного банку України, м. Київ

МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

У посткризовий період для банків України особливо гостро постала проблема забезпечення прибуткової діяльності. За 2009 рік збитки банківської системи становили 38,5 млрд. грн., за I півріччя 2010 року – 8,9 млрд. грн., спостерігається рекордна кількість збиткових банків – 39 банків (у 2007 році були відсутні збиткові банки, у 2008 – 4 банки).

Криза дохідності прийшла на зміну кризі ліквідності. Вважається, що криза дохідності буде набагато глибша, ніж в попередні кризові періоди для банківської системи, оскільки на сьогодні банки заміщають дешеві займи від нерезидентів більш дорогими ресурсами на внутрішньому ринку, в основному за рахунок вкладів фізичних осіб. Банки поки що не готові нарощувати кредитний портфель, оскільки у серйозних позичальників ще не завершена реструктуризація кредитних портфельів, які сформувалися в 2005-2008 роках.

Зауважимо, що банки України збиткові не тільки у зв'язку з необхідністю формування у великих обсягах резервів за активними операціями внаслідок різкого погіршення якості активів та високих процентних витрат у зв'язку із залученням дорогих ресурсів, але значною мірою через низьку дохідність внаслідок несплати процентів неплатоспроможними позичальниками та скорочення обсягів кредитування за 2009 рік на 45 млрд. грн., за I півріччя 2010 року – на 30 млрд. грн. До того ж реально фінансовий результат є набагато гіршим, про що свідчить висока частка нарахованих несплачених доходів у загальних активах – 5 % (в докризовий період за станом на 01.09.2008 – 1,1 %).

Про низьку якість активів з так званого впливу на фінансовий результат банків свідчать і побудовані нами економетричні моделі залежності фінансового результату банків України від основних факторів. Слід звернути увагу, що в 2009 році існував точно такий же за напрямом та інтенсивністю зв'язок між фінансовим результатом і активами банків, як це було в 1999 році після фінансової кризи 1998 року.

$$Y_{2009} = -0,019 \cdot X_1 + 0,401 \cdot X_2 + 0,250 \cdot X_3 + 0,060 \cdot X_4 - \quad (1)$$

$$- 0,966 \cdot X_5 - 129,4;$$

$$R = 0,837;$$

$$Y_{1999} = -0,019 \cdot X_1 + 0,039 \cdot X_2 + 0,049 \cdot X_3 + 0,039 \cdot X_4 + 348,96; \quad (2)$$

$$R = 0,806,$$

- де X_1 – загальні активи;
 X_2 – високоліквідні активи;
 X_3 – кредитний портфель;
 X_4 – балансовий капітал;
 X_5 – проблемні (прострочені та сумнівні) кредити.

Низька кредитна активність банків пояснюється також високими процентними ставками, за якими банки готові або можуть кредитувати не в збиток собі. Такі процентні ставки занадто високі для більшості

підприємств, які мають після кризи невисоку дохідність. У свою чергу, банки обмежені в ціні кредитів, оскільки раніше в період кризи залучали ресурси за досить високими процентними ставками.

Зауважимо, що за результатами проведеного нами факторного індексного аналізу банки України в 2009 році отримали додатково найбільший чистий процентний дохід за рахунок зміни процентних ставок за активно-пасивними операціями – 3 384 млн. грн., що забезпечило зростання чистої процентної маржі на 0,39 % (у 2008 році збитки становили 338 млн. грн., у 2007 році – 2 404 млн. грн.).

З метою підвищення ефективності діяльності банків гостро постає питання про скорочення витрат. Однак такий підхід є досить небезпечним, оскільки він торкається процесів, які безпосередньо пов'язані з отриманням доходів. При вирішенні питання скорочення витрат насамперед має бути проведений аналіз стратегії банків, коригування основних цілей і пошуків шляхів скорочення витрат. Важливого значення також набуває проведення бенчмаркінгу, порівняння з кращими практиками банківського сектора з використанням показників діяльності вітчизняних і зарубіжних банків.

*В.С. Котковський, канд. екон. наук, доц.,
Криворізький економічний інститут
ДВНЗ "Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана"*

ВПЛИВ КРЕДИТНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКУ НА МАКРОЕКОНОМІЧНІ ПОКАЗНИКИ

У структурі кредитних портфелів українських банків намічається позитивна тенденція збільшення обсягу й питомої ваги кредитів, наданих підприємствам реального сектора економіки на довгостроковій основі на інвестиційні цілі. У той же час у структурі джерел фінансування основних засобів банківські кредити займають невелику питому вагу. З одного боку, спостерігається нарощення кредитно-інвестиційної активності комерційних банків, з іншого – існують фактори, що перешкоджають підвищенню ролі банків в інвестиційних процесах.

Щодо кредитно-інвестиційної діяльності автором пропонується модель впливу комерційних банків на макроекономічні показники, яка побудована із застосуванням графічного методу. Дана модель дозволяє вичленувати різноманітні ефекти, які можуть бути покладені в основу екстраефективності діяльності комерційного банку зокрема та їх сукупності в цілому. Модель розкриває глибинні процеси, які спричиняє кредитно-інвестиційна діяльність банку, таким чином розкривається ланцюжок реакцій з надання інвестиційного кредиту.